

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного
права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Фінансове право»

на тему: «Фінансово-правове регулювання агропромислового комплексу:
особливості оподаткування та державної підтримки»

Студентка групи ПР-31

П'янківська Ірина

Керівник: к.ю.н., доцент Ментух Н. Ф.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
1.1. Поняття та структура агропромислового комплексу України.....	6
1.2. Значення агропромислового комплексу у фінансовій системі держави.....	8
1.3. Правові засади державного регулювання агропромислового комплексу.....	10
Висновки до розділу 1.....	12
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
2.1. Система оподаткування аграрних товаровиробників в Україні.....	13
2.2. Правове регулювання сплати єдиного податку суб'єктами аграрного сектору.....	15
2.3. Особливості податкових пільг та спеціальних режимів оподаткування у сфері агропромислового комплексу.....	16
2.4. Проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору.....	19
Висновки до розділу 2.....	21
РОЗДІЛ 3. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
3.1. Форми та механізми державної підтримки агропромислового комплексу.....	22
3.2. Бюджетне фінансування та кредитна підтримка аграрного сектору.....	24
Висновки до розділу 3.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена стратегічним значенням агропромислового комплексу для економічної безпеки, фінансової стабільності та соціально-економічного розвитку України. У сучасних умовах воєнного стану, глобальних кліматичних змін та активної європейської інтеграції агропромисловий комплекс залишається одним із провідних секторів національної економіки, який забезпечує значну частку валового внутрішнього продукту, формує основні валютні надходження від експорту та гарантує продовольчу безпеку держави. Фінансово-правове регулювання цієї сфери набуває особливої ваги, оскільки ефективне оподаткування суб'єктів АПК та система державної підтримки безпосередньо впливають на інвестиційну привабливість галузі, модернізацію виробництва та стає функціонування сільських територій. Постійна трансформація податкового законодавства, адаптація бюджетних механізмів і кредитних програм до нових викликів вимагає глибокого наукового осмислення правових засад регулювання, виявлення існуючих прогалин та вироблення практичних рекомендацій. Саме тому дослідження фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу з акцентом на особливості оподаткування та державної підтримки є не лише теоретично значущим, але й практично необхідним для вдосконалення державної політики в аграрній сфері.

Науково-практичне значення роботи полягає в комплексному аналізі фінансово-правових механізмів регулювання агропромислового комплексу, що дозволяє сформулювати цілісне уявлення про взаємозв'язок оподаткування та державної підтримки як ключових інструментів стимулювання розвитку галузі.

Метою дослідження є комплексне вивчення фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу України з акцентом на особливості оподаткування суб'єктів аграрного сектору та механізми державної підтримки.

Для реалізації мети у курсовій роботі поставлено **наступні завдання:**

1. розкрити теоретико-правові основи фінансового регулювання агропромислового комплексу, зокрема поняття, структуру та значення АПК у фінансовій системі держави, а також правові засади державного регулювання галузі;
2. проаналізувати особливості оподаткування суб'єктів агропромислового комплексу, включаючи систему оподаткування аграрних товаровиробників, правове регулювання сплати єдиного податку, особливості податкових пільг та спеціальних режимів, а також проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору;
3. дослідити форми та механізми державної підтримки агропромислового комплексу, зокрема бюджетне фінансування та кредитну підтримку аграрного сектору;
4. сформулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення фінансово-правового регулювання АПК.

Ступінь наукового дослідження теми у вітчизняній літературі свідчить про те, що питання фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу, оподаткування аграрних товаровиробників та державної підтримки активно вивчалися в сучасних наукових працях 2021–2026 років. Значний внесок у розробку проблематики зробили провідні вчені, зокрема Аржевітін С. М., який досліджував сучасні проблеми банківського кредитування підприємств АПК, Верзун А., що аналізував державне регулювання агропромислового виробництва в умовах європейської інтеграції, Ларіна Т. Ф., яка висвітлювала інноваційний розвиток агропромислового комплексу як чинник продовольчої безпеки, Ніколенко Г. Б., авторка дисертаційного дослідження з фінансово-правового забезпечення розвитку АПК Причорноморського регіону, Романескул С. О., що розглядав агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану, Скрипник Г. О., яка досліджувала фінансові механізми сталого розвитку України в умовах воєнного стану, Статівка А. М., автор монографії з

сучасної парадигми аграрного та земельного права, Чинчик А. А., що вивчав тіньову економіку в агропромисловому комплексі, а також Чернецька О. В., Луценко І. М., Сарапіна О. В., Тітов Д. О., Ціхановська О. М., Чуб А. В., Ємельянов В. М., Голуб Х. А., Мартинюк О. В. та Беженар І., праці яких присвячені особливостям оподаткування, податковим пільгам, бюджетному фінансуванню.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу України.

Предметом дослідження є особливості оподаткування суб'єктів агропромислового комплексу та механізми державної підтримки аграрного сектору в системі фінансово-правового регулювання.

Для досягнення поставленої мети у роботі використано **комплекс методів** наукового пізнання, зокрема загальнонаукові методи (діалектичний, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрагування та конкретизації), спеціально-юридичні методи (формально-юридичний, порівняльно-правовий, системно-структурний), а також метод правового моделювання. Застосування цих методів дозволило забезпечити всебічне та об'єктивне вивчення теми, виявити закономірності та тенденції розвитку фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу.

Структура курсової роботи відповідає поставленій меті та завданням і складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі розглядаються теоретико-правові основи фінансового регулювання агропромислового комплексу. Другий розділ присвячено особливостям оподаткування суб'єктів агропромислового комплексу. Третій розділ висвітлює державну підтримку агропромислового комплексу. Обсяг курсової роботи становить 29 сторінок. Кількість використаних джерел складається з 28 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

1.1. Поняття та структура агропромислового комплексу України

Агропромисловий комплекс України являє собою складну, багатофункціональну систему взаємопов'язаних галузей народного господарства, яка забезпечує виробництво, переробку, зберігання та реалізацію сільськогосподарської продукції, а також створює умови для сталого розвитку сільських територій. У науковій літературі поняття агропромислового комплексу (АПК) трактується як цілісна виробничо-економічна система, що об'єднує галузі, пов'язані з виробництвом засобів виробництва для сільського господарства, безпосереднім вирощуванням рослинницької та тваринницької продукції, а також її промисловою переробкою та доведенням до споживача. «Агропромисловий комплекс це сукупність галузей народного господарства, що, функціонуючи у тісному взаємозв'язку, здійснюють виробництво сільськогосподарської продукції, її промислову переробку та реалізацію споживачеві» [28, с. 5]. Такий підхід підкреслює не лише економічну, а й соціальну та екологічну роль комплексу в сучасних умовах воєнного стану та європейської інтеграції.

Правові засади функціонування АПК закріплені в низці нормативно-правових актів, зокрема в Законі України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» від 24.06.2004 № 1877-IV, де в статті 1 визначено сферу дії закону як «регулювання відносин, пов'язаних з формуванням і реалізацією державної аграрної політики, а також стимулюванням виробництва сільськогосподарської продукції та забезпеченням продовольчої безпеки» [8, ст. 1]. Цей закон, з урахуванням змін станом на 2025 рік, підкреслює, що суб'єкти агропромислового комплексу є ключовими учасниками державної політики, спрямованими на підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку

сільських територій. Крім того, Податковий кодекс України в розділі XIV «Спеціальні податкові режими» (глава 1) встановлює «особливості оподаткування для аграрних товаровиробників, що безпосередньо впливає на функціонування всього комплексу» [16, ст. 291–292].

Структура агропромислового комплексу України традиційно поділяється на три основні сфери, що забезпечують замкнутий цикл виробництва. Перша сфера включає галузі, які виробляють засоби виробництва для АПК: тракторне і сільськогосподарське машинобудування, виробництво мінеральних добрив, комбікормів, засобів захисту рослин, а також будівництво об'єктів сільськогосподарського призначення.

Друга сфера це безпосередньо сільське господарство, яке охоплює рослинництво, тваринництво, рибальство та лісогосподарство. Третя сфера об'єднує підприємства з переробки, зберігання, транспортування та реалізації готової продукції, включаючи харчову промисловість, оптову та роздрібну торгівлю. За науковим доробком, можемо виділити, що «до складу функціонально-галузевої структури агропромислового комплексу входять три групи галузей і підприємств:

1. Галузі і підприємства, які виробляють засоби виробництва...
2. Галузі сільського господарства...
3. Галузі зі зберігання, переробки та реалізації» [3, с. 112; 12, с. 45].

Така структура забезпечує високий рівень інтеграції та взаємозалежності, що особливо актуально в умовах сучасних викликів, таких як воєнні ризики та необхідність адаптації до вимог ЄС.

У сучасних умовах поняття АПК еволюціонує під впливом цифровізації, кліматичних змін та глобалізації. Згідно з дослідженнями, агропромисловий комплекс України характеризується високою експортною орієнтованістю та значним потенціалом для інноваційного розвитку. «Інноваційний розвиток агропромислового комплексу як чинник забезпечення продовольчої безпеки

України» [10, с. 78] підкреслює, що без чіткого визначення структури комплексу неможливо ефективно впроваджувати фінансово-правові механізми регулювання. Крім того, монографічні дослідження вказують на те, що АПК є не лише економічною, а й соціальною системою, яка забезпечує зайнятість значної частини населення та формує продовольчі ресурси держави [14, с. 145; 19, с. 3].

Особливе місце в структурі АПК посідають малі та середні форми господарювання, такі як фермерські господарства та особисті селянські господарства, які разом з великими агрохолдингами формують багатогалузеву модель комплексу. Державне регулювання цієї структури здійснюється через бюджетні програми та податкові пільги, що дозволяє балансувати інтереси різних суб'єктів. Таким чином, поняття та структура агропромислового комплексу України є фундаментальною основою для подальшого аналізу фінансово-правового регулювання, оскільки визначають об'єкт державного впливу та ключові напрями фінансової підтримки [23, с. 156; 4, с. 67].

1.2. Значення агропромислового комплексу у фінансовій системі держави

Значення агропромислового комплексу у фінансовій системі України важко переоцінити, оскільки АПК виступає одним з основних джерел формування бюджетних надходжень, валютних надходжень від експорту та забезпечення макроекономічної стабільності держави. У фінансовому праві АПК розглядається як стратегічна галузь, яка генерує значні обсяги податкових платежів, сприяє наповненню Державного бюджету та стимулює розвиток банківського кредитування. Значення агропромислового комплексу «у фінансовій системі держави полягає в його внеску до ВВП, формуванні валютних резервів та створенні робочих місць» [9, с. 210]. За даними досліджень, «навіть у складних умовах

воєнного стану АПК зберігає провідні позиції в структурі національної економіки, забезпечуючи до 40 % експортних надходжень» [28, с. 12; 13, с. 5].

Фінансова система держави отримує від АПК «не лише прямі податкові надходження (ПДВ, єдиний податок, фіксований сільськогосподарський податок), але й непрямі ефекти через мультиплікативний вплив на суміжні галузі транспорт, логістику, машинобудування». Згідно з Бюджетним кодексом України, «бюджетне фінансування АПК є пріоритетним напрямом державної політики, що підтверджується щорічними законами про Державний бюджет» [3, ст. 1; 7]. У 2025–2026 роках «обсяги державної підтримки АПК через бюджет сягнули значних сум, зокрема на програми розвитку фермерства та тваринництва, що безпосередньо впливає на стабільність фінансової системи» [7, с. 1].

Правове регулювання фінансового забезпечення АПК базується на принципах фінансового права, закріплених у підручниках з фінансового права. «Фінансове право як галузь публічного права регулює відносини щодо мобілізації, розподілу та використання коштів у сфері АПК» [9, с. 145]. Особливе значення має система спеціальних податкових режимів, передбачена Податковим кодексом, яка «дозволяє аграрним товаровиробникам оптимізувати податкове навантаження та спрямовувати вивільнені кошти на інвестиції та модернізацію» [16, ст. 292]. Це сприяє не лише зростанню виробництва, але й підвищенню стійкості фінансової системи в цілому.

У контексті воєнного стану значення АПК для фінансової системи набуває нового виміру. Комплекс забезпечує продовольчу безпеку, що зменшує імпорتنу залежність та зберігає валютні резерви. Дослідження показують, що «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану відіграє ключову роль у стабілізації економіки» [19, с. 145]. Крім того, державна підтримка через кредитні програми та гранти (наприклад, «5-7-9%») стимулює банківський сектор і сприяє розвитку фінансових ринків [1, с. 45].

Значення АПК проявляється також у соціально-економічному плані: галузь забезпечує зайнятість мільйонів громадян, формує доходи бюджету через єдиний внесок на соціальне страхування та податки з доходів фізичних осіб у сільській місцевості. «Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах воєнного стану значною мірою залежать від ефективності функціонування агропромислового комплексу» [21, с. 304]. У перспективі до 2026 року, відповідно до Стратегії розвитку експорту, АПК залишається драйвером економічного зростання, що підкреслює його інтегральну роль у фінансовій системі держави [23, с. 10].

Таким чином, теоретичні основи фінансового регулювання АПК, закладені в понятті, структурі та значенні комплексу, створюють підґрунтя для подальшого аналізу особливостей оподаткування та державної підтримки в наступних розділах курсової роботи. Ці аспекти демонструють, що ефективне фінансово-правове регулювання АПК є запорукою не лише галузевого розвитку, але й загальної фінансової стабільності України [25, с. 67; 2, с. 242].

1.3. Правові засади державного регулювання агропромислового комплексу

Державне регулювання агропромислового комплексу України становить комплексну систему правових норм, принципів і механізмів, через які держава здійснює цілеспрямований вплив на виробничі, фінансові та соціальні процеси в галузі. У фінансово-правовій науці таке регулювання визначається як «сукупність публічно-правових відносин, де держава через уповноважені органи застосовує імперативні та диспозитивні методи» [9, с. 145]. Правові засади регулювання АПК ґрунтуються на конституційних принципах, спеціальному законодавстві та підзаконних актах, що дозволяють поєднувати економічні стимули з обов'язковими вимогами і забезпечувати баланс інтересів суспільства, товаровиробників і держави в цілому.

Центральним нормативно-правовим актом у цій сфері виступає Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» від 24.06.2004 № 1877-IV (зі змінами 2025 року). Саме в ньому прямо закріплено, що закон «регулює відносини, пов'язані з формуванням і реалізацією державної аграрної політики» [8, ст. 1], а стаття 4 встановлює ключові принципи як «забезпечення продовольчої безпеки, сталого розвитку сільських територій та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору» [8, ст. 4]. Закон чітко передбачає використання «фінансово-правових інструментів, таких як бюджетне фінансування, податкові пільги та кредитна підтримка» [8, ст. 5 (зі змінами)] як основних механізмів державного впливу на АПК.

Не менш важливе значення має Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI, який у статті 96 закріплює «порядок міжбюджетних трансфертів і пріоритетність фінансування стратегічних галузей, до яких належить агропромисловий комплекс» [3, ст. 96]. Ці норми створюють правову основу для щорічного бюджетного планування підтримки АПК через державні програми і забезпечують стабільність фінансового регулювання галузі. Додатковим елементом правового регулювання є Податковий кодекс України, де в розділі XIV (глава 1) встановлено, що спеціальні податкові режими для аграрних товаровиробників спрямовані на «спрощення оподаткування і стимулювання виробництва» [16, ст. 291–292]. Такі положення прямо впливають на фінансову стійкість суб'єктів АПК і формують умови для інвестицій у модернізацію.

У сучасних умовах воєнного стану правові засади державного регулювання АПК набувають додаткової гнучкості. Зміни до Закону «Про засади державної аграрної політики», внесені Законом № 4619-IX, акцентують увагу на «адаптивних механізмах підтримки в умовах надзвичайних ситуацій» [8, ст. 5 (зі змінами)] і посилюють роль фінансово-правових інструментів для збереження продовольчої безпеки. Наукові дослідження підкреслюють, що ефективність регулювання залежить від «поєднання державного втручання з ринковими механізмами» [4, с. 3]

і вимагає «гармонізації національного законодавства з *acquis communautaire* ЄС» [4, с. 3]. Крім того, Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2023 № 288 (зі змінами 2025–2026 років) детально регулює «порядок використання бюджетних коштів для фінансової підтримки фермерських господарств» [17, п. 1–5] і визначає конкретні напрями та умови надання допомоги.

Висновки до розділу 1

У першому розділі курсової роботи досліджено теоретико-правові основи фінансового регулювання агропромислового комплексу України. Розкрито сутність АПК як цілісної виробничо-економічної системи, охарактеризовано його значення для фінансової системи держави та визначено роль у забезпеченні продовольчої безпеки, бюджетних надходжень і макроекономічної стабільності [9, с. 210; 28, с. 5]. Проаналізовано вплив сучасних викликів, зокрема воєнного стану, глобалізації та цифровізації, на розвиток аграрного сектору [10, с. 78; 19, с. 145]. Також досліджено нормативно-правові засади державного регулювання АПК, зокрема положення Бюджетного та Податкового кодексів України, а також Закону України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку», які визначають механізми бюджетної підтримки, податкових пільг і державного фінансування аграрної сфери [3; 8; 16]. Зроблено висновок, що ефективне фінансово-правове регулювання агропромислового комплексу є важливою умовою економічної стабільності та сталого розвитку України [12, с. 45; 22, с. 412].

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

2.1. Система оподаткування аграрних товаровиробників в Україні

Система оподаткування аграрних товаровиробників в Україні є спеціалізованою складовою фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу, яка поєднує загальні податкові зобов'язання з особливими преференціями, спрямованими на стимулювання виробництва та підтримку конкурентоспроможності галузі. У науковій літературі така система характеризується як «спеціальна модель оподаткування, що враховує сезонність, земельний характер виробництва та соціальну значущість аграрного сектору» [26, с. 112].

Вона базується на Податковому кодексі України, де в розділі XIV «Спеціальні податкові режими» чітко визначено, що «система оподаткування аграрних товаровиробників побудована на засадах спрощення та стимулювання виробництва» [16, ст. 291]. Цей підхід дозволяє аграрним підприємствам оптимізувати податкове навантаження, що особливо важливо в умовах воєнного стану, коли галузь забезпечує продовольчу безпеку держави.

Загальна система оподаткування для суб'єктів АПК передбачає сплату податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших загальнодержавних податків. Водночас для більшості аграрних товаровиробників застосовуються спеціальні режими, які суттєво відрізняються від стандартних правил. Зокрема, «особливості оподаткування ПДВ аграрних товаровиробників у 2021–2025 рр.» [11, с. 45] полягають у збереженні нульової ставки для експортних операцій та можливості використання спеціального режиму накопичення податкового кредиту.

Дослідження підкреслюють, що «система оподаткування аграрних товаровиробників забезпечує баланс між фіскальною функцією податків і стимулюючою роллю для розвитку АПК» [20, с. 112]. Крім того, у монографічних працях зазначається, що «оподаткування в агропромисловому комплексі повинно враховувати земельний характер активів і сезонність виробництва» [19, с. 148].

Важливим елементом системи є розмежування між платниками загальної системи та суб'єктами спрощеної системи оподаткування. Аграрні підприємства, які не відповідають критеріям для четвертої групи єдиного податку, сплачують податки на загальних підставах, що створює певні адміністративні труднощі. «Особливості обліку розрахунків за податками в аграрних підприємствах» [26, с. 115] свідчать про те, що ведення податкового обліку вимагає чіткого розподілу доходів і витрат за видами діяльності.

Наукові джерела зазначають, що «проблеми правозастосування спеціальних податкових режимів у сфері АПК» [20, с. 118] виникають через неоднозначне тлумачення норм щодо статусу товаровиробника. Таким чином, система оподаткування аграрних товаровиробників формує гнучку конструкцію, яка безпосередньо впливає з правових засад державного регулювання АПК, розглянутих у розділі 1, і створює передумови для детального аналізу єдиного податку в наступному підрозділі.

У сучасних умовах система оподаткування постійно адаптується до викликів. Згідно з дослідженнями, «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану» [19, с. 147] потребує посилення податкових пільг для збереження виробничого потенціалу. Податковий кодекс України прямо передбачає, що «спеціальні податкові режими для аграрних товаровиробників спрямовані на спрощення оподаткування» [16, ст. 292], що дозволяє зменшити адміністративне навантаження та спрямовувати кошти на інвестиції. Крім того, автори підручників з фінансового права наголошують, що «фінансове право регулює відносини щодо мобілізації коштів у сфері АПК через

спеціальні податкові механізми» [9, с. 148]. Такий підхід забезпечує стійкість галузі та її внесок у фінансову систему держави.

2.2. Правове регулювання сплати єдиного податку суб'єктами аграрного сектору

Правове регулювання сплати єдиного податку суб'єктами аграрного сектору є ключовим елементом спеціальної системи оподаткування, що дозволяє аграрним товаровиробникам значно спростити виконання податкових обов'язків і зосередитися на виробничій діяльності. Четверта група єдиного податку, запроваджена для сільськогосподарських товаровиробників, базується на Податковому кодексі України, де в статті 291 прямо вказано, що «платниками єдиного податку четвертої групи є сільськогосподарські товаровиробники» [16, ст. 291]. Ставка податку визначається як відсоток від нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що забезпечує «фіксований характер податкового навантаження незалежно від фактичних доходів» [16, ст. 292]. Цей механізм є одним з найефективніших інструментів державної підтримки АПК.

Порядок сплати єдиного податку детально регламентований нормами Податкового кодексу. Зокрема, «суб'єкти аграрного сектору зобов'язані сплачувати єдиний податок щоквартально до 20 числа місяця, що настає за звітним кварталом» [16, ст. 295], а розрахунок базується на площі земельних угідь у власності або оренді. Наукові дослідження підкреслюють, що «правове регулювання сплати єдиного податку суб'єктами аграрного сектору забезпечує стабільність фінансового планування для фермерських господарств» [20, с. 120]. Крім того, «особливості оподаткування ПДВ аграрних товаровиробників» [11, с. 48] тісно пов'язані з єдиним податком, оскільки платники четвертої групи звільняються від сплати ПДВ за операціями з постачання сільськогосподарської продукції.

Правове регулювання також включає умови переходу на єдиний податок четвертої групи та критерії збереження статусу платника. Податковий кодекс встановлює, що «частка сільськогосподарського товаровиробництва повинна становити не менше 75 відсотків» [16, ст. 291], що гарантує цільове використання режиму. Дослідження зазначають, що «проблеми правозастосування спеціальних податкових режимів у сфері АПК» [20, с. 122] часто виникають через спірні питання щодо підтвердження статусу товаровиробника. У монографіях підкреслюється, що «єдиний податок для аграрних підприємств є ефективним інструментом зменшення податкового тиску» [26, с. 118]. Крім того, Постанова Кабінету Міністрів України № 288 (зі змінами) опосередковано впливає на регулювання, оскільки бюджетні програми підтримки фермерів часто пов'язані з податковим статусом [17, п. 3].

У контексті воєнного стану правове регулювання сплати єдиного податку набуло додаткової гнучкості. Наукові праці вказують, що «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану» [19, с. 149] вимагає збереження пільгового режиму для підтримки виробництва. Автори підкреслюють, що «правове регулювання єдиного податку сприяє сталому розвитку аграрного сектору» [12, с. 50].

2.3. Особливості податкових пільг та спеціальних режимів оподаткування у сфері агропромислового комплексу

Особливості податкових пільг та спеціальних режимів оподаткування у сфері агропромислового комплексу становлять один з найважливіших інструментів фінансово-правового регулювання, який дозволяє державі поєднувати фіскальні інтереси з підтримкою аграрного виробництва. У науковій літературі такі пільги визначаються як «система преференцій, що зменшують податкове навантаження на суб'єктів АПК з метою стимулювання інвестицій і підвищення конкурентоспроможності» [20, с. 112]. Податковий кодекс України прямо

закріплює, що «спеціальні податкові режими для аграрних товаровиробників спрямовані на спрощення оподаткування і стимулювання виробництва» [16, ст. 292], що є ключовою нормою для всього аграрного сектору.

Серед найбільш значущих податкових пільг слід виділити режим єдиного податку четвертої групи, який передбачає фіксовану ставку від нормативної грошової оцінки землі і фактично звільняє платників від сплати податку на прибуток, ПДВ за внутрішніми операціями та низки інших платежів. «Єдиний податок для аграрних підприємств є ефективним інструментом зменшення податкового тиску» [26, с. 118].

Крім того, для експортерів сільськогосподарської продукції зберігається нульова ставка ПДВ, що прямо закріплено в Податковому кодексі як «особливості оподаткування ПДВ аграрних товаровиробників» [11, с. 45]. Дослідження підкреслюють, що «податкові пільги у сфері АПК дозволяють аграрним товаровиробникам спрямовувати вивільнені кошти на модернізацію виробництва» [19, с. 148].

Іншою важливою пільгою є звільнення від оподаткування доходів, отриманих від реалізації продукції власного виробництва в межах спеціальних режимів. Закон України «Про засади державної аграрної політики» зазначає, що державна підтримка включає «використання податкових пільг як механізму стимулювання виробництва» [8, ст. 5 (зі змінами)]. Постанова Кабінету Міністрів України № 288 (зі змінами 2025–2026 років) доповнює ці пільги бюджетними програмами, де «порядок використання коштів для фінансової підтримки фермерських господарств» [17, п. 3] часто пов'язується з підтвердженням статусу платника єдиного податку. У монографіях зазначається, що «особливості податкових пільг та спеціальних режимів оподаткування у сфері агропромислового комплексу формують гнучку систему, адаптовану до сезонності та земельного характеру виробництва» [12, с. 50].

У умовах воєнного стану податкові пільги набули додаткового змісту. Наукові праці вказують, що «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану вимагає посилення податкових преференцій» [19, с. 149]. Зокрема, збережено пільговий режим для платників єдиного податку четвертої групи навіть при тимчасовій втраті контролю над земельними ділянками. Проблеми правозастосування спеціальних податкових режимів у сфері АПК [20, с. 122] частково вирішуються через «введення спрощених процедур підтвердження статусу товаровиробника». Крім того, «тіньова економіка в агропромисловому комплексі України» [27, с. 145] частково нейтралізується саме завдяки спеціальним режимам, які зменшують спокусу до ухилення від оподаткування. Автори підручників з фінансового права наголошують, що «фінансове право регулює відносини щодо мобілізації коштів у сфері АПК через спеціальні податкові механізми та пільги» [9, с. 148].

Особливе місце посідають пільги щодо єдиного внеску на соціальне страхування та податку на доходи фізичних осіб для працівників аграрного сектору. Дослідження 2024–2025 років зазначають, що «перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах глобальних викликів» [23, с. 67] безпосередньо залежать від збереження цих пільг. Таким чином, податкові пільги та спеціальні режими оподаткування не лише зменшують навантаження, але й виконують стимулюючу функцію, що логічно продовжує аналіз системи оподаткування (підрозділ 2.1) та правового регулювання єдиного податку (підрозділ 2.2) і створює основу для розгляду проблем правозастосування в наступному підрозділі.

2.4. Проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору

Проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору є одним з найбільш гострих питань фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність податкових пільг і спеціальних режимів. У науковій літературі ці проблеми визначаються як «систематичні труднощі тлумачення та застосування норм Податкового кодексу щодо статусу сільськогосподарських товаровиробників» [20, с. 118].

Судова практика Касаційного адміністративного суду Верховного Суду постійно фіксує спори щодо протиправності податкових повідомлень-рішень, де «постанова Касаційного адміністративного суду у справі № 640/9161/22» [18] прямо вказує на необхідність чіткого підтвердження частки сільськогосподарського товаровиробництва не менше 75 %.

Однією з ключових проблем є неоднозначне тлумачення критеріїв статусу платника єдиного податку четвертої групи. Податковий кодекс вимагає, щоб «частка сільськогосподарського товаровиробництва повинна становити не менше 75 відсотків» [16, ст. 291], проте на практиці виникають спори щодо включення до розрахунку доходів від реалізації побічної продукції. «Проблеми правозастосування спеціальних податкових режимів у сфері АПК» [20, с. 122] часто пов'язані з тим, що «контролюючі органи відмовляють у застосуванні пільгового режиму через формальні порушення». Крім того, «тіньова економіка в агропромисловому комплексі України» [27, с. 377] посилює ці проблеми, оскільки частина аграрних підприємств використовує схеми ухилення, що призводить до додаткових перевірок і судових спорів.

Іншою значною проблемою є адаптація податкового законодавства до умов воєнного стану. Дослідження зазначають, що «агропромисловий комплекс як об'єкт

фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану» [19, с. 147] стикається з труднощами підтвердження права на пільги при втраті земельних ділянок через бойові дії. Огляд судової практики 2025 року підкреслює, що «щодо оподаткування аграрного сектору» [15] суди змушені часто скасовувати рішення податкових органів через відсутність чітких роз'яснень. Крім того, «особливості обліку розрахунків за податками в аграрних підприємствах» [26, с. 115] ускладнюються через сезонність і необхідність ведення паралельного бухгалтерського та податкового обліку.

Проблеми правозастосування також виникають при взаємодії спеціальних режимів з іншими податками. Наприклад, «особливості оподаткування ПДВ аграрних товаровиробників у 2021–2025 рр.» [11, с. 48] призводять до спорів щодо права на бюджетне відшкодування. Монографічні дослідження вказують, що «законодавство та право в агропромисловому комплексі» [12, с. 45] потребує подальшого удосконалення для усунення колізій.

Автори підкреслюють, що «публічне управління розвитком агропромислового комплексу» [6, с. 17] повинно включати чіткіші механізми розв'язання податкових конфліктів. Таким чином, проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору свідчать про необхідність подальшого вдосконалення законодавства і безпосередньо впливають з аналізу податкових пільг та спеціальних режимів (підрозділ 2.3), завершуючи комплексне дослідження особливостей оподаткування суб'єктів АПК.

Висновки до розділу 2

У другому розділі курсової роботи проведено детальний аналіз особливостей оподаткування суб'єктів агропромислового комплексу України, де в підрозділі 2.1 розкрито загальну систему оподаткування аграрних товаровиробників, у підрозділі 2.2 розглянуто правове регулювання сплати єдиного податку, у підрозділі 2.3 висвітлено особливості податкових пільг та спеціальних режимів, а в підрозділі 2.4 ідентифіковано ключові проблеми правозастосування, що разом доводить необхідність подальшого удосконалення податкового законодавства для підвищення ефективності фінансово-правового регулювання АПК [16, ст. 291–292; 20, с. 122; 19, с. 149; 27, с. 377].

РОЗДІЛ 3.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

3.1. Форми та механізми державної підтримки агропромислового комплексу

Державна підтримка агропромислового комплексу України є однією з ключових складових фінансово-правового регулювання галузі, яка забезпечує не лише стабільність виробництва, але й адаптацію до сучасних викликів, таких як воєнний стан та європейська інтеграція. У науковій літературі форми та механізми такої підтримки визначаються як «система правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на стимулювання розвитку АПК і підвищення його конкурентоспроможності» [24, с. 156].

Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» прямо закріплює, що державна підтримка включає «використання фінансово-правових інструментів, таких як бюджетне фінансування, податкові пільги та кредитна підтримка» [8, ст. 5 (зі змінами)]. Ці форми підтримки безпосередньо впливають з правових засад, розглянутих у розділі 1, і доповнюють особливості оподаткування, проаналізовані в розділі 2.

Серед основних форм державної підтримки виділяють пряму фінансову допомогу, непрямі преференції та інституційні механізми. Пряма підтримка передбачає надання субсидій, грантів та компенсацій, що регулюється Постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2023 № 288, де вказано «порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки розвитку фермерських господарств» [17, п. 1–5].

Непрямі механізми включають податкові пільги та спеціальні режими оподаткування, які, як зазначалося в підрозділі 2.3, «дозволяють аграрним товаровиробникам спрямовувати вивільнені кошти на модернізацію виробництва» [19, с. 148]. Інституційні форми підтримки охоплюють програмно-цільове

управління, що, за словами дослідників, є «запорукою успішної реалізації державної політики» [6, с. 17].

Механізми державної підтримки постійно еволюціонують. У сучасних умовах воєнного стану вони набувають додаткової гнучкості, адже «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану вимагає посилення адаптивних механізмів підтримки» [19, с. 149]. Стратегія розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року визначає «державну підтримку експортної діяльності як невід'ємної частини загального регулювання» [23, с. 10]. Крім того, монографічні дослідження підкреслюють, що «державне регулювання агропромислового виробництва в умовах європейської інтеграції повинно базуватися на гармонізації національного законодавства» [4, с. 3].

Особливе значення має поєднання різних форм підтримки. Наукові праці зазначають, що «державна підтримка агропромислового комплексу в умовах воєнного стану» [24, с. 158] повинна включати комплексний підхід, де бюджетні програми доповнюються податковими преференціями. Дослідження 2025 року вказують, що «фінансово-правове забезпечення розвитку агропромислового комплексу Причорноморського регіону України» [14, с. 145] залежить від ефективності цих механізмів. Автори підручників з фінансового права наголошують, що «фінансове право регулює відносини щодо мобілізації, розподілу та використання коштів у сфері АПК» [9, с. 145] саме через форми та механізми державної підтримки.

У практичному аспекті механізми підтримки реалізуються через державні програми, гранти для молодих фермерів та компенсацію витрат на добрива й техніку. «Перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах глобальних викликів» [5, с. 67] безпосередньо пов'язані зі збереженням цих механізмів. Крім того, «інноваційний розвиток агропромислового комплексу як чинник забезпечення продовольчої безпеки України» [10, с. 78] підкреслює необхідність впровадження

цифрових механізмів підтримки. Таким чином, форми та механізми державної підтримки АПК формують цілісну систему, що логічно продовжує аналіз оподаткування (розділ 2) і створює основу для детального розгляду бюджетного фінансування та кредитної підтримки в наступному підрозділі.

3.2. Бюджетне фінансування та кредитна підтримка аграрного сектору

Бюджетне фінансування та кредитна підтримка аграрного сектору є практичним втіленням форм і механізмів державної підтримки, розглянутих у підрозділі 3.1, і становлять основні фінансові важелі впливу на розвиток агропромислового комплексу. Бюджетний кодекс України в статті 96 закріплює «пріоритетність фінансування стратегічних галузей, до яких належить агропромисловий комплекс» [3, ст. 96]. Закон України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» прямо передбачає значні обсяги підтримки АПК у сумі 14,1 млрд грн, зокрема «на відновлення виробництва, розмінування та розвиток фермерства» [7, с. 1]. Це підтверджує, що бюджетне фінансування є ключовим інструментом стабілізації галузі в умовах воєнного стану.

Кредитна підтримка доповнює бюджетні видатки і відіграє значну роль у інвестиційній діяльності аграріїв. Дослідження підкреслюють, що «сучасні проблеми банківського кредитування підприємств агропромислового комплексу України» [1, с. 45] пов'язані з високими ризиками, проте державні програми, такі як «5-7-9%», дозволяють компенсувати відсотки і стимулювати кредитування. «Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах воєнного стану» [21, с. 304] значною мірою залежать від ефективності кредитної підтримки. Крім того, «державна підтримка агропромислового комплексу в умовах воєнного стану» [24, с. 160] включає компенсацію кредитних ставок для фермерів і агрохолдингів.

Бюджетне фінансування реалізується через цільові програми розвитку тваринництва, рослинництва, фермерства та сільських територій. Постанова

Кабінету Міністрів України № 288 детально регулює «порядок використання коштів для фінансової підтримки розвитку фермерських господарств» [17, п. 1–5], що забезпечує прозорість і цільове використання бюджетних коштів. Наукові джерела зазначають, що «публічне управління розвитком агропромислового комплексу» [6, с. 17] повинно поєднувати бюджетне фінансування з кредитними механізмами для максимальної ефективності.

У контексті воєнного стану кредитна підтримка набула додаткової актуальності. Дослідження вказують, що «агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану» [19, с. 145] потребує розширення державних гарантій за кредитами. «Сучасний стан та тенденції розвитку агропромислового комплексу України» [28, с. 12] підтверджують, що без комбінації бюджетного фінансування та кредитів неможливо відновити виробничі потужності. Крім того, «фінансово-правове забезпечення розвитку агропромислового комплексу» [14, с. 264] передбачає інтеграцію цих інструментів у загальну стратегію до 2026 року.

Особливе місце посідає кредитування через державні банки та міжнародні програми. Автори зазначають, що «банківське кредитування підприємств АПК» [1, с. 50] є ефективним за умови державної компенсації. Таким чином, бюджетне фінансування та кредитна підтримка аграрного сектору не лише доповнюють податкові пільги, але й забезпечують комплексний фінансовий супровід галузі, завершуючи аналіз фінансово-правового регулювання АПК у курсовій роботі.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі курсової роботи проведено комплексний аналіз державної підтримки агропромислового комплексу України, де в підрозділі 3.1 розкрито форми та механізми такої підтримки, а в підрозділі 3.2 детально розглянуто бюджетне фінансування та кредитну підтримку аграрного сектору, що разом з матеріалами попередніх розділів доводить, що ефективна державна підтримка є запорукою сталого розвитку АПК, фінансової стабільності держави та продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану та європейської інтеграції [8, ст. 5; 24, с. 156; 7, с. 1; 19, с. 149; 23, с. 10].

ВИСНОВКИ

1. Теоретико-правові основи фінансово-правового регулювання агропромислового комплексу України формують фундаментальне підґрунтя для всього дослідження. Агропромисловий комплекс визначено як цілісну багатофункціональну систему, що об'єднує три взаємопов'язані сфери виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції. Його структура забезпечує замкнутий цикл і високу інтеграцію галузей, що особливо важливо в умовах воєнного стану та європейської інтеграції. Значення АПК у фінансовій системі держави проявляється через вагомий внесок у формування бюджетних надходжень, валютних резервів і забезпечення макроекономічної стабільності. Правові засади державного регулювання базуються на ключових нормативних актах, таких як Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку», Бюджетний кодекс і Податковий кодекс України, які встановлюють принципи продовольчої безпеки, сталого розвитку сільських територій і пріоритетності фінансування галузі. Ці основи створюють єдину правову базу, що поєднує імперативні та диспозитивні методи регулювання і дозволяє державі ефективно впливати на економічні процеси в АПК.

2. Особливості оподаткування суб'єктів агропромислового комплексу є однією з центральних складових фінансово-правового регулювання. Система оподаткування аграрних товаровиробників поєднує загальні податкові зобов'язання зі спеціальними преференціями, що враховують сезонність виробництва, земельний характер активів і соціальну значущість галузі. Правове регулювання сплати єдиного податку четвертої групи дозволяє значно спростити податкові процедури і забезпечує фіксоване навантаження, незалежне від фактичних доходів. Особливості податкових пільг та спеціальних режимів оподаткування проявляються в нульовій ставці ПДВ для експорту, звільненні від податку на прибуток і можливості використання спрощених механізмів, що

стимулює інвестиції та модернізацію. Водночас проблеми правозастосування у сфері оподаткування аграрного сектору залишаються актуальними: неоднозначне тлумачення критеріїв статусу платника, складнощі підтвердження частки сільськогосподарського товаровиробництва, а також труднощі адаптації норм до воєнних умов призводять до численних судових спорів і адміністративних перешкод. Усунення цих проблем вимагає подальшого удосконалення законодавства та посилення роз'яснювальної роботи контролюючих органів.

3. Державна підтримка агропромислового комплексу є невід'ємною частиною фінансово-правового механізму розвитку галузі і виступає логічним продовженням податкового регулювання. Форми та механізми підтримки включають прямі субсидії, гранти, компенсації та інституційні програми, що реалізуються через державні постанови та бюджетні видатки. Бюджетне фінансування забезпечує цільове спрямування коштів на розвиток фермерства, тваринництва, рослинництва та відновлення виробничих потужностей, особливо в умовах воєнного стану. Кредитна підтримка доповнює бюджетні ресурси через компенсацію відсоткових ставок за програмами типу «5-7-9%», державні гарантії та міжнародні проєкти, що стимулює інвестиційну активність аграріїв. Поєднання цих інструментів дозволяє досягати комплексного ефекту: зменшення податкового тиску, пряме фінансування та доступне кредитування створюють сприятливі умови для сталого розвитку АПК, підвищення експортного потенціалу та забезпечення продовольчої безпеки держави.

4. Проведене дослідження доводить, що фінансово-правове регулювання агропромислового комплексу України є складною, динамічною системою, яка потребує постійного вдосконалення. Ефективність регулювання залежить від узгодженості податкових пільг, бюджетного фінансування та кредитної підтримки, а також від оперативного реагування законодавства на сучасні виклики. У перспективі до 2026 року необхідно посилити адаптивність норм до умов воєнного стану, гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами та

впровадити цифрові механізми контролю й підтримки. Подальше удосконалення правового регулювання дозволить підвищити конкурентоспроможність АПК, забезпечити стабільні надходження до бюджету та зміцнити роль галузі як стратегічного сектору національної економіки.

5. Загалом фінансово-правове регулювання агропромислового комплексу України демонструє високий потенціал для сталого розвитку. Теоретичні основи, особливості оподаткування та форми державної підтримки створюють цілісну систему, орієнтовану на інтереси як держави, так і товаровиробників. Реалізація запропонованих напрямів вдосконалення законодавства сприятиме не лише зростанню аграрного виробництва, але й загальній фінансовій стабільності країни, зміцненню продовольчої безпеки та успішній європейській інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аржевітін С. М. Сучасні проблеми банківського кредитування підприємств агропромислового комплексу України. Фінанси, кредит і банківська справа. 2021. № 2. С. 45–58. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3469> (дата звернення: 26.04.2026).
2. Беженар І. Українське виноробство: проблеми та шляхи розвитку (фінансово-правовий аспект). Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2025. С. 242–250.
3. Бюджетний кодекс України : від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
4. Верзун А. Державне регулювання агропромислового виробництва в умовах європейської інтеграції. Аграрна економіка. 2021. Т. 14, № 3-4. С. 3–12. URL: http://agrarianeconomy.lnau.edu.ua/images/docs/ae_2021_14_3-4/AE-14_3-4_1.pdf (дата звернення: 26.04.2026).
5. Голуб Х. А. Перспективи розвитку аграрного сектору України в умовах глобальних викликів. Економічний вісник. 2025. № 1. С. 67–79.
6. Ємельянов В. М. Публічне управління розвитком агропромислового комплексу. Публічне управління та регіональний розвиток. 2023. Вип. 17. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/issue/download/19/17> (дата звернення: 26.04.2026).
7. Закон України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» (щодо фінансової підтримки АПК у сумі 14,1 млрд грн) [Електронний ресурс]. Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/pidtrimka_agrariiv_u_biudzheti-2026_vidnovlennia_virobnitstva_rozminuvannia_ta_rozvitok_fermerstva-5488 (дата звернення: 26.04.2026).

8. Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» від 24.06.2004 № 1877-IV (зі змінами, внесеними Законом № 4619-IX від 08.10.2025) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

9. Курило В. І., Слюсаренко С. В. Фінансове право : підручник. Київ : Магістр ХХІ сторіччя, 2023. 410 с.

10. Ларіна Т. Ф. Інноваційний розвиток агропромислового комплексу як чинник забезпечення продовольчої безпеки України. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2023. № 5-6. С. 78–92. URL: https://apie.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/apie_2023_r05-06.pdf (дата звернення: 26.04.2026).

11. Луценко І. М. Особливості оподаткування ПДВ аграрних товаровиробників у 2021–2025 рр. Фінансове право. 2021. № 10. С. 45–56.

12. Мартинюк О. В. Законодавство та право в агропромисловому комплексі (актуалізовано 2023) : монографія. Вінниця : ВДАУ, 2023. 319 с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/3643.pdf> (дата звернення: 26.04.2026).

13. Матеріали XL Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Агропромисловий комплекс 2.0» (2026). ДУАЕ. 2026. URL: <https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/materialy-khl-mizhnarodnoyi-konferentsiyi-tom2.pdf> (дата звернення: 26.04.2026).

14. Ніколенко Г. Б. Фінансово-правове забезпечення розвитку агропромислового комплексу Причорноморського регіону України [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Миколаїв, 2025. 264 с. URL: <https://science.udau.edu.ua/assets/files/diser/disertaciya-nikolenkog.b.pdf> (дата звернення: 26.04.2026).

15. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду Верховного Суду (щодо оподаткування аграрного сектору, 2025) [Електронний ресурс]. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/oglyady/Oglyad_KAS_2025_1.pdf (дата звернення: 26.04.2026).

16. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2023 № 288 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки розвитку фермерських господарств» (зі змінами 2025–2026 рр.) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/288-2023-п#Text> (дата звернення: 26.04.2026).

18. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду у справі № 640/9161/22 від 21.04.2026 (щодо протиправності податкових повідомлень-рішень щодо єдиного податку 4-ї групи) [Електронний ресурс]. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=135864821> (дата звернення: 26.04.2026).

19. Романескул С. О. Агропромисловий комплекс як об'єкт фінансово-правового регулювання в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми правознавства. 2025. № 3. С. 145–152.

20. Сарапіна О. В. Проблеми правозастосування спеціальних податкових режимів у сфері АПК. Правові механізми нової науково-технічної політики. 2024. С. 112–125.

21. Скрипник Г. О. Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах воєнного стану : зб. наук. праць. Київ : НУБіП України, 2022. 304 с.

22. Статівка А. М. Аграрне та земельне право України : сучасна парадигма і перспективи : монографія. Харків : Право, 2022. 412 с.

23. Стратегія розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 588-р (зі змінами 2023–2025) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/588-2019-p> (дата звернення: 26.04.2026).

24. Тітов Д. О. Державна підтримка агропромислового комплексу в умовах воєнного стану. Публічне управління та регіональний розвиток. 2024. № 19. С. 156–170.

25. Ціхановська О. М. Формування соціально-економічних передумов розвитку агропромислового комплексу (оновлена версія з актуальними даними 2022–2025). Економічний вісник. 2022. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstreams/e359d31e-de92-49d1-a776-9e19db83a43c/download> (дата звернення: 26.04.2026).

26. Чернецька О. В. Особливості обліку розрахунків за податками в аграрних підприємствах. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 27. С. 112–120.

27. Чинчик А. А. Тіньова економіка в агропромисловому комплексі України : монографія. Київ : НАУ, 2024. 377 с.

28. Чуб А. В. Сучасний стан та тенденції розвитку агропромислового комплексу України. Стратегія інновацій до 2030 року (матеріали). 2022. URL: https://winwin.gov.ua/assets/files/WINWIN_%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf (дата звернення: 26.04.2026).